

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING KREATIVLIGI, UNING IJODIY FAOLIYATIDA PAYDO BO'LISHI VA RIVOJLANISHI BOSQICHLARI

Tashmatova Shalola Ravshanbekovna

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada o'quvchilarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, kreativlikning inson rivojlanishiga va uning shaxsiyatiga ta'siri masalalari yoritilgan bo'lib, bu masalada ko'plab olimlarning fikrlari va mulohazalari ham o'rin egallagan. Kreativlikni rivojlantirishda g'oyaviy sermahsullikning ahamiyati va kreativlikni rivojlantirish bo'yicha takliflar keltirilgan bo'lib, boshlang'ich sinf o'quvchilarining kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish bosqichlari haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: Kreativlik, ijodkorlik, turlicha fikrlash, fikrlash qobiliyatlari, g'oyaviy sermahsullik, ijodiy strategiyala, ijodiy yondoshish, kreativlikni rivojlantirish bosqichlari.

КРЕАТИВНОСТЬ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ, ЕЕ ВОЗНИКНОВЕНИЕ И ЭТАПЫ РАЗВИТИЯ В ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Ташматова Ш.Р.- аспирант Ташкентский государственный педагогический университет им. Низами

Аннотация. В данной статье освещены вопросы развития у учащихся навыков творческого мышления, влияния творчества на развитие человека и личности, в этом вопросе имели место мнения и мнения многих ученых. Представлены значение мыслительной продуктивности в развитии креативности и предложения по развитию креативности, рассмотрены этапы развития навыков творческого мышления учащихся начальной школы.

Ключевые слова: Креативность, иное мышление, мыслительные способности, продуктивность идеи, творческая стратегия, творческий подход, этапы развития креативности.

CREATIVITY IN THE PRIMARY SCHOOL, ITS ORIGIN AND STAGES OF DEVELOPMENT IN CREATIVE ACTIVITY

Tashmatova Sh.R.,

PhD student Tashkent State Pedagogical University named after Nizami

Annotation. This article highlights the development of students' skills of creative thinking, the impact of creativity on the development of man and personality, in this matter there were opinions and opinions of many scientists. The importance of mental productivity in the development of creativity and proposals for the development of creativity are presented, the stages of development of creative thinking skills of elementary school students are considered.

Key words: Creativity, other thinking, mental abilities, idea productivity, creative strategy, creative approach, stages of creativity development.

Hozirgi paytda jamiyatning maktab oldiga qo'yayotgan talablari kun sayin ortib bormoqda va bu talablarga to'g'ri yondashgan holda ularni amalga bajarish o'qituvchining vazifasidir. Pedagogik faoliyat inson mehnatining eng murakkab sohalaridan biridir. Hozirgi jamiyatimizda o'qituvchi eng faol pozitsiyadagi shaxs sifatida zamonaviy bilimlarini egallab borishi, tinimsiz izlanuvchan va fidoiy bo'lishi lozim chunki, u kechiktirib bo'lmas jarayon shaxsni intellektual hamda ma'naviy qashshoqlikdan qutqarib qoladi. Hozirgi zamon standartlarini amalga tadbiiq etish o'qituvchidan nafaqat yuqori malakani va doimiy kasbiy rivojlanishni, balki o'z ishiga ijodiy yondashishni talab etadi. O'qituvchining kreativligi o'z tajribasini qayta ko'rib chiqishi va yaxshilashi hammaga ma'lum narsalarni o'zgartira olishi va ijodiy foydalana olishi, sifat jihatdan yangiliklarni yaratishi juda katta ahamiyatga ega bo'lib bormoqda.

Kreativlik (lot.,ing. "create"- yaratish, "creative" yaratuvchi, ijodkor) individning g'oyalarni ishlab chiqarishga tayyorligini tavsiflovchi hamda mustaqil belgi sifatida iqtidorlikning tarkibiga kiruvchi ijodiy qobiliyat ma'nosini anglatadi. Shaxsning kreativligi uning tafakkurida, muloqatida, his-tuyg'ularida, muayyan faoliyat turlarida namoyon bo'ladi. Kreativlik shaxsni yaxlit xolda yoki uning muayyan xususiyatlarini, zexni o'tkirlikni tavsiflaydi. Shuningdek kreativlik iqtidorning muxim omili sifatida aks etadi. Amerikalik psixolog P. Torrens fikricha, kreativlik muammo yoki ilmiy farazlarni ilgari surish; farazlarni tekshirish va o'zgartirish; qaror natijalarini shakllantirish asosida muammoni aniqlash; muammoni yechimini topishda bilim va amaliy xarakatlarning o'zaro qarama-

qarshiligiga nisbatan ta'sirchanlikni ifodalaydi.

Kreativ fikrlash ta'siri butun jamiyatga sezilarli innovatsiya turlarining ortida turishi rost, lekin u ayni damda universal va teng lashtiruvchi xususiyatga ega fenomen hamdir, ya'ni har qanday shaxs, u yoki bu darajada, kreativ fikrlash qobiliyatiga ega. Darhaqiqat, ta'lim sohasidagi mutaxassislar va psixologlarning fikriga ko'ra, ijodiy faoliyat bilan bog'liq fikrlash jarayonlarida mashg'ul bo'lish deb tushunilgan kreativ fikrlash bir qator boshqa shaxsiy ko'nikmalarning ham rivojlani shiga olib keladi. Shular jumlasiga metakognitiv qobiliyat, insonlar bilan muomala qilish va shaxsning o'zini yaxshiroq anglash ko'nikmalari, muammoni hal etish ko'nikmalari kiradi. Ustiga-ustak, shaxs kamoloti, ta'lim olishdagi muvaffaqiyati, kelajakdagi kasbiy muvaffaqiyati va jamoatchilik orasidagi obro'si ham insonning kreativ fikrlash ko'nikmasiga bog'liq.

Shuningdek, kreativ fikrlash o'quvchilarning ta'lim olishini hodisalar, tajribalar xatti-harakatlarni yangicha va shaxsan mazmunli usulda talqin etish orqali qo'llab-quvvatlaydi. O'quvchining xayoli va qiziquvchanligi ta'lim jarayonida qo'l keladi: ijodiy fikrlash shu tariqa o'zaro kelishuvchanlik vositasiga aylanadi, hattoki avvaldan belgilangan ta'lim maqsadlari kontekstida ham. Maktabda o'quvchining motivatsiyasi va qiziqishini oshirish uchun, barcha o'quvchilarning ijodiy salohiyati va shijoatini hisobga oluvchi ta'limning yangi shakllari yo'lga qo'yilishi zarur. Bu ayniqsa ta'lim jarayoniga unchalik qiziqish bildirmayotgan o'quvchilarga yordam berishi mumkin va ular o'z fikrini ayta olishiga, salohiyatini ochishiga xizmat qiladi.

Shaxsning ijodiy fikrlay olish qobiliyatining eng keng tarqalgan ko'rsatkichi – bu ko'pincha g'oyaviy sermahsullik deb ataladigan, inson ishlab chiqishga qodir bo'lgan g'oyalar miqdoridir. Darhaqiqat, g'oyaviy sermahsullik shaxsning ijodiy faollikka moyilligini aniqlashda eng ko'p ishlatilgan o'lchamdir.

Kreativ yondashuv va yutuqlar dunyo bo'ylab fan va texnologiyadan tortib, falsafa, san'at va gumanitar fanlar kabi turli sohalarda insoniyat tamaddunini ilgari surgan. Demak, kreativ fikrlash shunchaki tasodifiy g'oyalar berishdan kattaroq narsadir. U insonga ba'zan murakkab sharoitlarda, yanada yaxshiroq natijaga erishishga imkon beruvchi bilim va tajribaga asoslangan real ko'nikmadir. Butun dunyoda jamiyatlar va tashkilotlar muammolarni hal etishda innovatsion bilim va yaratuvchanlikka tobora ehtiyoj sezmoqdalar, bu esa, o'z navbatida, ish bo'lgan innovatsiya va kreativ fikrlash ahamiyatini yanada kuchaytirmoqda. Ta'limning asosiy vazifasi o'quvchida jamiyatda muvaffaqiyatli hayot kechirishi uchun bugun va kelajakda kerak bo'ladigan ko'nikmalarni shakllantirishdir. Kreativ fikrlash bugungi yoshlar ega bo'lishi kerak bo'lgan muhim ko'nikmadir. Bu ko'nikma ularga doimiy tarzda va shiddat bilan o'zgarayotgan, oddiy savodxonlikdan tashqari «XXI asr» ko'nikmalariga ega ishchilarni taqozo etayotgan dunyoga moslashishga ko'maklashadi. Umuman olganda, bugungi o'quvchi kelajakda hozir hatto mavjud bo'lmagan sohalarda ishlashi, yangi muammolarni yangi texnologiyalar orqali hal etishi kutilmoqda. O'quvchida kreativ fikrlash ko'nikmasini shakllantirish ularga tobora murakkablashayotgan mahalliy va global muammolarni noodatiy yondashuv orqali hal etish imkonini beradi. Maktabda kreativ fikrlashni rivojlantirishning ahamiyati faqatgina mehnat bozori bilan cheklanmaydi. Maktab yoshlar uchun o'z qobiliyat va ko'nikmalarini, shu jumladan ijodiy talantlarini kashf etishda muhim ahamiyatga ega.

Kreativ fikrlash ta'siri butun jamiyatga sezilarli innovatsiya turlarining ortida turishi rost, lekin u ayni damda universal va teng lashtiruvchi xususiyatga ega fenomen hamdir, ya'ni har qanday shaxs, u yoki bu darajada, kreativ fikrlash qobiliyatiga ega. Darhaqiqat, ta'lim sohasidagi mutaxassislar va psixologlarning fikriga ko'ra, ijodiy faoliyat bilan bog'liq fikrlash jarayonlarida mashg'ul bo'lish deb tushunilgan kreativ fikrlash bir qator boshqa shaxsiy ko'nikmalarning ham rivojlani shiga olib keladi. Shular jumlasiga metakognitiv qobiliyat, insonlar bilan muomala qilish va shaxsning o'zini yaxshiroq anglash ko'nikmalari, muammoni hal etish ko'nikmalari kiradi. Ustiga-ustak, shaxs kamoloti, ta'lim olishdagi muvaffaqiyati, kelajakdagi kasbiy muvaffaqiyati va jamoatchilik orasidagi obro'si ham insonning kreativ fikrlash ko'nikmasiga bog'liq.

Shuningdek, kreativ fikrlash o'quvchilarning ta'lim olishini hodisalar, tajribalar xatti-harakatlarni yangicha va shaxsan mazmunli usulda talqin etish orqali qo'llab-quvvatlaydi. O'quvchining xayoli va qiziquvchanligi ta'lim jarayonida qo'l keladi: ijodiy fikrlash shu tariqa o'zaro kelishuvchanlik vositasiga aylanadi, hattoki avvaldan belgilangan ta'lim maqsadlari kontekstida ham. Maktabda o'quvchining motivatsiyasi va qiziqishini oshirish uchun, barcha o'quvchilarning ijodiy salohiyati va shijoatini hisobga oluvchi ta'limning yangi shakllari yo'lga qo'yilishi zarur. Bu ayniqsa ta'lim jarayoniga unchalik qiziqish bildirmayotgan o'quvchilarga yordam berishi mumkin va ular o'z fikrini ayta olishiga, salohiyatini ochishiga xizmat qiladi.

Shaxsning ijodiy fikrlay olish qobiliyatining eng keng tarqalgan ko'rsatkichi – bu ko'pincha g'oyaviy sermahsullik deb ataladigan, inson ishlab chiqishga qodir bo'lgan g'oyalar miqdoridir.

Darhaqiqat, g'oyaviy sermahsullik shaxsning ijodiy faollikka moyilligini aniqlashda eng ko'p ishlatilgan o'lchamdir.

G'oya ishlab chiqishni baholayotganda yaqqol farq qiladigan toifalar doirasida berilgan g'oyalar ayni toifa doirasidagi g'oyalardan yuqoriroq baholanishi kerak. Masalan, vazifada bir parcha qog'ozdan foydalanishning ehtimoliy variantlari so'ralganda, «yozish, truba yasash, qog'oz samolyotini yasash, izolatsiyalovchi modda sifatida ishlatish» deb javob bergan o'quvchi «yozish, chizish, printerdan chiqarish» (ya'ni, bularning barchasi ayni, «qog'oz tasvir sifatida», toifasida) deb javob bergan o'quvchiga qaraganda g'oya berish ko'nikmasining yuqoriroq darajasini namoyish qiladi.

Ushbu kontekstda kreativ fikrlash muammoning nafaqat texnik jihatini, balki ijtimoiy jihatini, ya'ni boshqalarning ehtiyoj va nuqtayi nazarini hisobga olgan holda, shaxslararo, jamiyatdagi va dunyodagi global muammolarni yechishdan iborat. Ushbu domendagi kreativ fikrlash o'quvchining boshqalarga hamdard bo'lish hamda muayyan guruh ehtiyojlarini anglash, bog'liqliklarni aniqlash va emotsional qiymatga ega g'oyalarni berish hamda innovatsion, lekin ayni damda tatbiq etilishi mumkin bo'lgan yechimlarni taklif etish qobiliyatiga bog'liqdir.

Madaniy qadriyatlar ta'lim yondashuvlariga, xususan, ta'lim tizimi talabalar uchun qadri deb bilgan natijalarga va ta'lim dasturining kontentiga ta'sir qiladi. Bu yondashuvlar ba'zi hollarda maktabdagi muayyan ijodiy xatti-harakatlarga befarq qarashi, yoki hattoki, man etishi mumkin. Kreativlikning investitsiya nazariyasiga ko'ra, ijodkor bo'lish asosan har kim qilishi mumkin bo'lgan to'xtamdir, lekin aslida juda kamchilik bunday to'xtamga keladi, chunki aksar insonlar bu to'xtamning ijtimoiy qimmati baland deb hisoblaydi. Ba'zi tadqiqotchilar hatto tobora torayib borayotgan ta'limiy yondashuvlar va baholash metodlari hozirgi yoshlarning kreativ fikrlashini «bo'g'ib», unga daxl qilayotganini ta'kidlamodalar.

O'qituvchilar innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlaydigan va bu bilan bog'liq xatarlarni qabul qiluvchi maktab va ta'lim siyosati muhitida ta'lim berishda ijodiy yondashuvga, o'quvchilarning kreativ fikrlashini rivojlantirishga e'tibor qaratadi. O'qituvchilar o'quvchilarning rang-barang g'oyalarni, tavakkal qarorlar qabul qilishlarini va sinfdoshlari bilan murakkab masalalarni hal etishda hamkorlik qilishlarining ahamiyatini anglashlari kerak. Ushbu yondashuvlar asnosida kreativ fikrlash malakasini, ma'lum muddat olsa ham, o'rgatish mumkin ekanligiga pedagogning ishonchi yotadi.

Mezonga solingan kognitiv jarayonlar yangi bo'lish bilan birga ayni damda munosib, samarali ishlaydigan g'oyalarni yaratishni qo'llab-quvvatlaydi. Ular g'oyalardagi kamchiliklarni bartaraf etishga xizmat qilishi mumkin va ko'pincha kreativ mahsulotni takomillashtirish maqsadida g'oya berish va birlamchi g'oyalarni qayta shakllantirishga olib keladi.

Shu sababli baholash va takomillashtirish kreativ fikrlash jarayonining markazida turadi. O'zgarlar g'oyasining kuchli va zaif tomonlarini aniqlash va takomillashtirish ko'nikmasi, shuningdek, bilim yaratishning har harakatining muhim qismidir.

Muammoli masala va misollar, yechimi tez topilishi lozim bo'lgan vaziyatlarni hal qilar ekan, boshlang'ich sinf o'quvchilarining masala va misollarning yechimini topishga ijodiy yondoshishi unda kreativlik xislatlarining kamol topishiga, o'ziga nisbatan ishonchning ortishiga sabab bo'ladi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'z oldiga muammoli masalalarni qo'yish orqali mavjud bilimlari va hayotiy tajribalariga zid bo'lgan dalillar bilan to'qnash keladi. Buning natijasida o'z ustida ishlash, mustaqil o'qib o'rganishga nisbatan ehtiyoj sezadi.

Kreativlikni: ijodga intilish, hayotga ijodiy yondoshish, o'ziga doimiy tanqidiy nazar solish va tahlil etish deyish maqsadga muvofiq bo'ladi. Hozirgi zamon psixologiyasi va pedagogikasi boshlang'ich sinf o'quvchilarining lug'atlariga asoslanib, boahlang'ich sinf o'quvchilarning kreativligi deb, uning fikriy sezgilaridagi, muloqatdagi, alohida faoliyat turidagi, ijodiy yondashish, bilish darajasi deb tariflash mumkin.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kreativligi, bu uning qat'iy, chegaralangan, yoki sust chegaralangan sharoitlarda har xil original goyalarni izlab topish layoqatidir.

Ilmiy adabiyotlarni taxlil qilish, qiyidagi o'zaro bir-biriga bog'liq kreativlik tarkibiy komponentlarini ajratish imkonini beradi:

- Intellektual (aqliy);
- Ahloqiy (o'z-o'zini boshqarish);
- Motivatsion (maqsadiy);
- Emotsional (his-hayajonli)

Kreativ layoqat quyidagi o'zaro bir-biriga bog'liq bo'lgan qismlardan iborat bo'ladi:

- Kreativlik maqsad;

Ijodiy intilish;
Kreativ qurish;
Kreativ yo`nalish;
Kreativ ifodali akt;
Kreativ o`z-o`zini boshqarish;
Kreativ faollik;
Kreativ intilishlar darajasi.

Kreativlik yangi va qimmatli g'oyalarni yaratish bilan bog'liq bo'lgan murakkab fikrga asoslangan yuqori darajadagi fikrlash qobiliyati sifatida tushuniladi. Yuqori darajadagi fikrlash qobiliyatlari malakali va strategik fikrlash bilan bog'liq bo'lganlardir va bu ko'nikmalar tanqidiy, ijodiy va kognitiv fikrlashni o'z ichiga oladi, shuningdek, chuqur o'rganish deb ham ataladi. Bundan tashqari, bugungi kunda samarali va yuqori darajadagi o'rganishga erishish uchun ijodkorlikni rivojlantirish muhim deb hisoblanadi.

O'quv dasturida kreativlikni rivojlantirishga bo'lgan ehtiyojga qaramasdan, o'qitish va o'qitish modellarini takrorlash tendentsiyasi mavjud va o'qituvchining ijodkorlikni o'rgatish tartib-qoidalarini izlashda cheklov mavjud bo'lib, bu reproduktiv ta'limning ustunligi bilan o'quvchilarda ijodkorlikni kam rivojlantiradi.

Kreativlik inson rivojlanishiga va uning shaxsiyatiga xosdir. U maktabning birinchi yillaridan boshlab rivojlana boshlaydi va oliy o'quv yurtlarida davom etadi va shaxs ega bo'lgan tajribalar soni va o'qituvchilarning faoliyati unga yordam berishi mumkin bo'lgan darajada ko'payadi.

Shu sababli, kreativlik o'quv dasturlarini ishlab chiqish va ishlab chiqish uchun muhim kompetentsiya bo'lib kelgan. Ushbu kelishuvga javob berish uchun ijodkorlikning kontsepsiyasi va psixologik konstruksiyasi aniqlandi va keyinchalik bunday maqsadlarga yo'naltirilgan o'qitish va o'qitish strategiyalarini amalga oshirish uchun uning ishtirok etadigan psixologik jarayoni ko'rib chiqildi.

Olimlarning fikricha, kreativlik shunchaki boshqa mahorat emas, balki insonning xulq-atvorini maxsus tuzilgan va tartibga soluvchi psixologik resurslar majmuiga asoslangan inson subyektivligining murakkab jarayonidir. Zamonaviy tadqiqotchilar ijodiy harakat dinamik va noaniq jarayon ekanligini va hatto kengroq ijtimoiy kontekstni tashkil etishini tan olib, ijodkorlik tushunchasini kengaytirdilar.

Rodxes tomonidan qabul qilingan ularni o'rganishga bo'lgan turli yondashuvlarni hisobga olgan holda, ijodkorlik natija sifatida, jarayon sifatida, kontekstning ta'siridan kelib chiqadigan konstruksiya sifatida va inson tabiatining shaxsiy xususiyati sifatida belgilangan.

Kreativlikning ta'rifi bo'yicha bir to'xtam mavjud emas, lekin u ijodiy mahsulotlarni yaratish qobiliyati sifatida qabul qilingan. Ijodiy mahsulot yangi, o'ziga xos va mos keladigan yoki muayyan sohada qadrlanadigan narsa sifatida ta'riflanadi.

Aksariyat mualliflar ijodkorlikni nafaqat natijalar yoki yaratilgan mahsulotlardan, balki unga erishilgan jarayondan ham tushunishni yoqlaydi. Gardnerning fikriga ko'ra, kreativ fikrlaydigan shaxs - bu muammolarni muntazam ravishda hal qiladigan, yangi mahsulotlarni ishlab chiqadigan va dastlab yangi bo'lgan, ammo oxir-oqibat ma'lum bir madaniy kontekstda qabul qilinadigan sohadagi muammolarni aniqlaydigan shaxsdir. Ushbu ta'rif ijodkorlikni o'rganishning to'rtta yondashuvini o'z ichiga oladi: shaxsiyat (ijodkor shaxs), jarayon (muammolarni hal qilish), kontekst (madaniy kontekst) va nihoyat, mahsulot (yangi mahsulotlar).

Kreativlikning inson faoliyati natijasi sifatida ta'rifiga kelsak, ko'pgina mualliflar kreativlikni ijodiy mahsulot qilish qobiliyati deb hisoblashadi, shuning uchun ijodiy odam doimiy ravishda ijodiy mahsulot ishlab chiqaradigan shaxsdir.

Amerikalik psixolog P.Torrens fikricha, kreativlik muammo yoki ilmiy farazlarni ilgari surish; farazni tekshirish va o'zgartirish; qaror natijalarini shakllantirish asosida muammoni aniqlash; muammo echimini topishda bilim va amaliy harakatlarning o'zaro qarama-qarshiligiga nisbatan ta'sirchanlikni ifodalaydi.

Boshqa har qanday sifat (fazilat) kabi kreativlik ham birdaniga shakllanmaydi. Kreativlik muayyan bosqichlarda izchil shakllantirib va rivojlantirilib boriladi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kreativlik sifatlariga ega bo'lishi uning shaxsiy qobiliyatlari, tabiiy va ijtimoiy quvvatini kasbiy faoliyatni sifatli, samarali tashkil etishga yo'naltiradi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kreativlik sifatlarini rivojlantirish jarayonlarini tashkil etishga an'anaviy yondashishdan farqli yangi g'oyalarni yaratish, bir qolipda fikrlamaslik, o'ziga xoslik, tashabbuskorlik, noaniqlikka toqat qilmaslikka yordam beradi. Binobarin, kreativlik sifatlariga ega boshlang'ich sinf o'quvchilar ilg'or pedagogik yutuq va tajribalarni mustaqil o'rganish va tahlil qila olish qobilaiyatiga ega bo'lalilar.

Odatda boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarining kreativlik qobiliyatiga ega bo'lishlari muammolarni hal qilishga intilish, ilmiy-tadqiqot ishlari yoki ilmiy loyihalarni amalga oshirish va o'zaro ijodiy hamkorlikka erishishlari orqali ta'minlanadi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilari o'z-o'zidan ijodkor bo'lib qolmaydi. Uning ijodkorlik qobiliyati ma'lum vaqt ichida izchil o'qib-o'rganish, o'z ustida ishlash orqali shakllantiriladi va u asta-sekin takomillashib, rivojlanib boradi. Bunda boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'zini o'zi ijodiy faoliyatga yo'naltirishi va bu faoliyatni samarali tashkil eta olishi muhim ahamiyatga ega. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy faoliyatni tashkil etishda muammoli masalalarni echish, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, shuningdek, kreativ fikrlash xarakterdagi ijod mahsulotlarini yaratishga alohida e'tibor qaratishi zarur.

Muammoli masala va vaziyatlarni hal qilar ekan, Boshlang'ich sinf o'quvchilarining masala echimini topishga ijodiy yondashishi unda hissiy-irodaviy sifatlarning rivojlanishiga yordam beradi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari dastlab o'z oldiga muammoli masalalarni qo'yish orqali mavjud bilimlari va hayotiy tajribalariga zid bo'lgan dalillar bilan to'qnash keladi. Buning natijasida o'z ustida ishlash, mustaqil o'qib o'rganishga nisbatan ehtiyoj sezadi.

Boshqa har qanday sifat (fazilat) kabi kreativlik ham birdaniga shakllanmaydi. Kreativlik muayyan bosqichlarda izchil rivojlantirilib boriladi. Xo'sh, shaxs faoliyatida kreativlik xususiyatlari qachondan namoyon bo'ladi?

Odatda kreativlik bolalarning faoliyatida tez-tez ko'zga tashlansada, biroq, bu holat bolalarning kelgusida ijodiy yutuqlarni qo'lga kiritishlarini kafolatlamaydi. Faqatgina ular tomonidan u yoki bu ijodiy ko'nikma, malakalarni o'zlashtirishlari zarur degan ehtimolni ifodalaydi. Bolalarda kreativlikni rivojlantirishda quyidagilarga e'tibor qaratish zarur:

ular tomonidan ko'p savollar berilishini rag'batlantirish va bu odatni qo'llab-quvvatlash;
bolalarning mustaqilligini rag'batlantirish va ularda javobgarlikni kuchaytirish;

bolalar tomonidan mustaqil faoliyatni tashkil etilishi uchun imkoniyat yaratish;

bolalarning qiziqishlariga e'tibor qaratish.

Hulosa o'rnida shuni aytish joyizki, boshlang'ich sinf o'quvchilarining kreativlik xislatlarini shakllantirishda eng katta e'tabor g'oyaviy sermaxsullikka qaratiladi. Bu esa kelajak avlodning vatanimiz rivojiga yanada ko'proq xissa qo'sishlariga yordam beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

Muslimov N.A., Inoyatev U.I., Usmonboyeva M., Inog'omova D. "Pedagogika: 1000 ta savolga 1000 ta javob" / Metodik qo'llanma – T.: TDPU, 2012. – 193-b.

Beghetto, R. and J. Kaufman (2014), «Classroom contexts for creativity», High Ability Studies, Vol. 25/1, pp. 53-69, <http://dx.doi.org/10.1080/13598139.2014.905247>.

Ishmuhammedov R, M.Yuldashev. "Ta'lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar." (ta'lim tizimi xodimlari, metodistlar, o'qituvchilar, tarbiyachi va murabbiylar uchun o'quv qo'llanma) Toshkent-2017, 366 bet.

R.Mavlonova, N.Raxmankulova, N.Vohidova. "Pedagogika nazariyasi va tarixi." Darslik. -T.: Fan va texnologiyalar. 2010.

Ibragimova G. Ijodkor pedagoglarda shaxs xususiyatlarini namoyon bo'lishi // Xalq ta'limi. - Toshkent, 2010. – B.40-43.

Amabile, T. (2012), «Componential theory of creativity», No. 12-096, Harvard Business School, <http://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/12-096.pdf> (accessed on 28 March 2018).